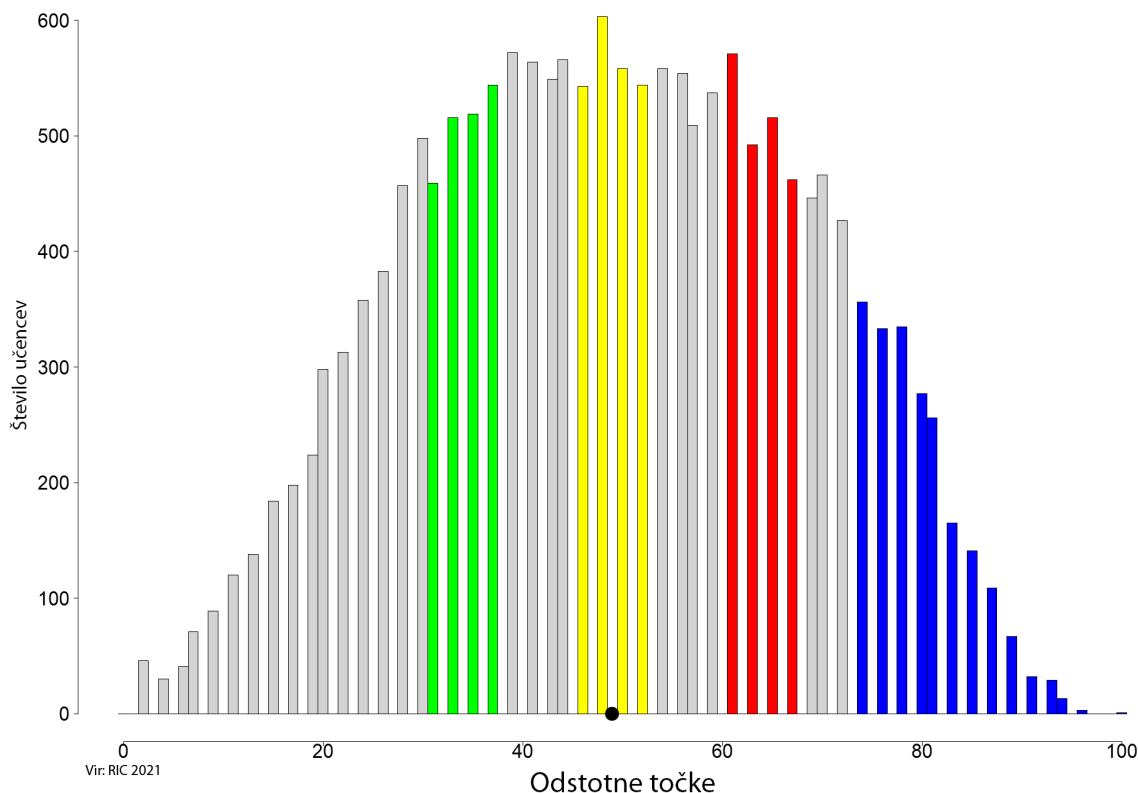

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NPZ, 9. razred, 2021, N = 17640)

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 9. razred

Preizkus iz slovenščine na NPZ je dvodelen: v I. delu so naloge povezane z umetnostnim besedilom, v II. pa z neumetnostnim besedilom. Razmerje v deležu točk obeh delov je enako, kot je razmerje med književnostjo in jezikom pri pouku oz. kot ga določa učni načrt za slovenščino v osnovni šoli (v nadaljevanju UN), tj. 40 % za književnost in 60 % za jezik.

Izhodiščno umetnostno besedilo v preizkusu iz slovenščine na NPZ 2021 je bil odlomek iz mladinskega romana Smiljana Rozmana *Ta glavna Urša*. Naloge ob umetnostnem besedilu preverjajo učenčev zmožnost sprejemanja književnih besedil in tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob njih ter učenčev literarnovedno znanje.

Izhodiščno neumetnostno besedilo je bilo prirejeno besedilo *Vesele šole* z naslovom *Ludwig van Beethoven – dramatični »tonski pesnik«*, ki ga je napisal Peter Grum (PIL, februar 2020, str. 41–49). Naloge ob neumetnostnem besedilu preverjajo učenčev zmožnost enosmernega sporazumevanja ter jezikovno, metajezikovno in slogovno zmožnost.

V nadaljevanju so predstavljene naloge po t. i. barvnih območjih. Uspešnost reševanja pomeni, da je nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju. To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa ni nobene naloge v zelenem območju.

V **II. delu** preizkusa so v zelenem območju tri naloge delno:

- **Naloga 12 b** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so morali dopolniti enostavno poved s pomensko in oblikovno ustreznim glagolom *morati*.
- **Naloga 14 a** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali pokazati razumevanje jezikoslovnih izrazov *poved* in *stavek* tako, da so določili število stavkov v povedi.
- **Naloga 15 a** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so morali dopolniti osnovni stavek v dvostavčni povedi s pomensko in oblikovno ustreznim drugim stavkom, da je bila poved skladna z besedilom.

Naloge zelenega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporabo), po UN pa minimalne standarde.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa so v rumenem območju štiri naloge, in sicer tri v celoti in ena delno.

- V **nalogi 1 a** so morali učenci dokazati svoje literarnovedno znanje tako, da so utemeljili trditev, da je izhodiščno besedilo pripovedno.
- V **nalogi 2** so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so določili temo izhodiščnega besedila.
- **Naloga 6** je preverjala poimenovalno zmožnost. Učenci so morali razložiti pomen podčrtanega frazema.
- **Naloga 11** je preverjala literarnovedno znanje. Učenci so morali prepoznati umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev.

Naloge rumenega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje in razumevanje), po UN pa minimalne standarde, le naloga 11 je preverjala temeljni standard.

V **II. delu** preizkusa so v rumenem območju tri naloge, in sicer dve v celoti in ena delno:

- **Naloga 3 b** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali določiti sporočevalčev namen nagovarjanja.
- **Naloga 5** je preverjala zmožnost razumevanja besedila; učenci so morali povzeti bistvene podatke. Preglednico z zapisanimi osebami in kraji so morali dopolniti s podatki, kako je bil Beethoven povezan z njimi.
- **Naloga 7** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali prepoznati bistvene podatke oz. iz besedila razbrati, zakaj so Ludwiga van Beethovna imenovali *tonski pesnik*.

Naloge rumenega območja so preverjale zmožnosti druge taksonomske stopnje (razumevanje), po UN pa minimalne standarde.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v rdečem območju pet nalog, in sicer dve v celoti in tri delno:

- V **nalogi 1 b** so učenci dokazali svoje literarnovedno znanje tako, da so morali utemeljiti trditev o uvrščanju besedila v sodobno književnost.
- **Naloga 4** je preverjala, kako učenci razumejo in vrednotijo posamezne prvine besedila. Pojasniti so morali, katero vlogo ima pripovedovalkin Glas v izhodiščnem besedilu.
- V **nalogi 5** so morali učenci utemeljiti, ali sta pripovedovalka in avtor ista oseba.
- V **nalogi 9 A** so morali učenci preoblikovati del proznega odlomka v dramsko besedilo.
- V **nalogi 9 B** so morali učenci dokazati, da poznajo značilnosti dramskih besedil in ločijo govorico oseb od odskih navodil.

Naloge rdečega območja so preverjale zmožnosti različnih taksonomskih stopenj (znanje, razumevanje, uporaba, analiza). Naloge rdečega območja so preverjale minimalne in temeljne standarde po UN.

V **II. delu** preizkusa je v rdečem območju osem nalog, tri v celoti in pet delno:

- **Naloga 4** je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila. Učenci so morali obkrožiti, katere tri podatke o Beethovnu izvemo iz izhodiščnega besedila.
- **Naloga 6** je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila. Učenci so morali napisati dve glasbeni obdobji, s katerima je povezan Beethoven.
- **Naloga 8** je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila in jezikovno zmožnost. Učenci so morali v obliki povedi napisati, kaj je delal skladatelj oče, da bi vzgojil čudežnega dečka.
- **Naloga 10 a** je preverjala poimenovalno zmožnost, in sicer so morali učenci med ponujenimi odgovori obkrožiti pravilno domačo sopomenko podčrtane besede.
- **Naloga 10 b** je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali pojasniti, ali je dana beseda glede na izvor domača.
- **Naloga 12 a** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali dopolniti poved s pomensko in oblikovno ustreznim glagolom *moči*.
- **Naloga 13 b j** je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali iz dane povedi izpisati pridevnik in samostalnik, ki spadata v isto besedno družino.
- **Naloga 16 A** je preverjala zmožnost tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil. Učenci so morali v zaokroženem besedilu na kratko predstaviti Ludwiga van Beethovna.

Naloge rdečega območja so preverjale predvsem zmožnosti druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporabo), dve nalogi prve (znanje), ena naloga (16 A) pa zmožnosti tretje taksonomske stopnje (sintezo in vrednotenje). Naloge rdečega območja so preverjale minimalne standarde po UN.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

V **I. delu** preizkusa so v modrem območju štiri naloge, in sicer dve v celoti in dve delno:

- V **nalogi 3** so morali učenci dokazati svojo recepcijsko in jezikovno zmožnost, in sicer so morali poimenovati glavno osebo v odlomku ter v obliki povedi utemeljiti svojo odločitev.
- **Naloga 7 a** je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali izpisati dve pesniški sredstvi in ju poimenovati.
- **Naloga 9 C** je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega kratkega dramskega besedila.
- **Naloga 10 A** je preverjala recepcijsko zmožnost in zmožnost tvorjenja krajšega, zaokroženega besedila. Učenci so morali ovrednotiti književno osebo in utemeljiti njen značaj z dejanji iz izhodiščnega besedila.
- **Naloga 10 B** je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega besedila.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti prve, druge in tretje taksonomske stopnje (znanje, razumevanje, uporabo, analizo, sintezo in vrednotenje), po UN pa minimalne in temeljne standarde.

V **II. delu** preizkusa je v modrem območju pet nalog, in sicer ena v celoti in štiri delno:

- **Naloga 1** je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali določiti okoliščine nastanka sprejetega besedila.
- **Naloga 3 a** je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali izpisati dva primera, iz katerih lahko razberemo, koga nagovarja avtor izhodiščnega besedila.
- **Naloga 14 b** je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost; učenci so se morali pravilno vprašati po označenem delu povedi (po namernem odvisniku).
- **Naloga 14 c** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali med ponujenimi odgovori prepoznati vrsto odvisnika v izpisani povedi.
- **Naloga 16 B** je preverjala jezikovno pravilnost krajšega besedila o Ludwigu van Beethovnu, ki so ga morali tvoriti učenci.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporabo), po UN pa minimalne standarde.

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

V **I. delu** preizkusa sta nad modrim območjem dve nalogi, in sicer ena delno in ena v celoti:

- **Naloga 7 b** je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali pojasniti vlogo pesniških sredstev v besedilu.
- **Naloga 8** je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali obkrožiti črko pred pravilnim odgovorom o tem, kaj je v izpisanem delu odlomka hotela povedati ena od književnih oseb.

Naloga 7 b je preverjala zmožnost prve taksonomske stopnje, naloga 8 pa druge taksonomske stopnje, obe pa sta preverjali temeljni standard po UN.

V **II. delu** preizkusa je nad modrim območjem pet nalog, in sicer dve v celoti in tri delno:

- **Naloga 2** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali prepoznati bistvene podatke in v obliki povedi odgovoriti na vprašanje, ali se lahko odzovemo vabilu na koncerte v Beethovnovem letu.
- **Naloga 9** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila; učenci so morali prepoznati bistvene podatke oz. iz besedila razbrati, zakaj so nekateri izrazi v izhodiščnem besedilu napisani v narekovaju.
- **Naloga 11 a** je preverjala poimenovalno zmožnost; učenci so morali dokazati, da znajo uporabljati slovarski priročnik tako, da so iz slovarskega sestavka iz SSKJ2 izpisali ustrezno pomensko razlago dane podčrtane besedne zveze.
- **Naloga 11 b** je preverjala slogovno zmožnost; učenci so morali podčrtano besedno zvezo v dani povedi zamenjati s slogovno nezaznamovano.
- **Naloga 13 a** je preverjala metajezikovno zmožnost; učenci so morali obkrožiti pravilni odgovor in dokazati, da so razumeli pomensko razmerje členkov *že* in *še* v dani povedi.

Naloge območja nad modrim so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporabo), po UN pa minimalne standarde.

Sklep

V I. delu preizkusa, tj. ob **umetnostnem besedilu**, ni nobene naloge v zelenem območju. V rumenem območju sta nalogi, ki sta preverjali usvojeno literarnovedno znanje, in tudi naloga, pri kateri so morali učenci določiti temo izhodiščnega besedila. To je načeloma zahtevnejša naloga, a so jo učenci tokrat reševali uspešno, verjetno zato, ker je bila izbirnega tipa.

Med zahtevnejšimi je bila naloga, pri kateri so morali učenci del odlomka iz proznega besedila pretvoriti v dramsko besedilo; poleg te pa še tri naloge, pri katerih so morali učenci svoj odgovor utemeljiti oz. pojasniti.

Med nalogami, ki so jih pravilno rešili le najuspešnejši učenci, bi izpostavili nalogo, pri kateri so morali učenci iz dela pesmi v odlomku izpisati dva primera pesniških sredstev in ju poimenovati, niso pa znali pojasniti vloge teh sredstev v besedilu, in nalogo, pri kateri so morali v krajšem besedilu ovrednotiti eno od književnih oseb. Kot običajno so imeli učenci težave s tvorjenjem jezikovno pravilnih besedil.

V II. delu preizkusa, tj. ob **neumetnostnem besedilu**, so bile tri naloge, ki so jih uspešno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki. Pravilno so prepoznali število stavkov v dani povedi, prav tako so znali dopolniti osnovni stavek v povedi z dopolnjevalnim stavkom, verjetno zato, ker je bil v poved že vstavljen ustrezen veznik. Pri nalogi, v kateri so morali dopolniti poved s pomensko in oblikovno ustreznim glagolom *moči* ali *morati*, se je pokazalo, da niso imeli težav z glagolom *morati*, zahteven pa je bil primer, pri katerem so morali v poved vstaviti zanikani glagol *moči* v pretekliku.

Nekatere naloge, ki so preverjale razumevanje izhodiščnega neumetnostnega besedila, so bile učencem manj zahtevne, nekatere bolj, kar je tudi pričakovano. Med zahtevnejšimi nalogami sta bili tudi dve, ki sta preverjali metajezikovno zmožnost, in sicer je bila ena povezana z izvorom besede, druga pa z besedno družino.

Med nalogami, ki so jih pravilno rešili le najuspešnejši učenci, sta dve, ki sta preverjali slogovno zmožnost. Sicer pa se učenci niso znali pravilno vprašati po namernem odvisniku in tudi niso znali določiti vrste odvisnika. Tovrstne naloge so običajno učencem zahtevnejše, poleg tega imajo učenci težave s prepoznavanjem oz. ločevanjem med vzročnim in namernim odvisnikom. Na slabše reševanje letos bi lahko vplivalo poučevanje na daljavo, ker se vrste odvisnikov obravnavajo v 8. razredu, ti učenci pa so imeli v 8. razredu v drugi polovici šolskega leta pouk na daljavo. Bolj verjetno je sicer, da je ta učna vsebina na splošno zahtevnejša, saj so se podobne naloge v preizkusih od leta 2015 dalje tudi uvrščale v rdeče ali modro območje.

V delu preizkusa ob neumetnostnem besedilu je bilo tokrat kar pet nalog v območju nad modrim; to pomeni, da jih niso pravilno rešili niti najuspešnejši učenci. Pri eni od teh nalog so učenci odgovarjali glede na aktualne razmere in ukrepe zaradi epidemije bolezni virusa covid-19, namesto da bi upoštevali podatke iz izhodiščnega besedila. Tako so odgovarjali, da se koncertov ne moremo udeležiti, ker so bili zaradi epidemije prepovedani, ne pa, da se jih ne moremo udeležiti, ker je bilo Beethovno leto lani. Med najtežjimi je bila tudi naloga, povezana s slovarskim sestavkom. To pripisujemo dejstvu, da je šlo za težji primer. Učenci so imeli težave še z nalogo, povezano s členkom.

V I. delu preizkusa sta bili dve sidrni nalogi, v II. delu pa ena. Gre za enake naloge, ki so bile v preizkusu na NPZ že l. 2015 oz. l. 2018, z njimi pa smo želeli doseči večjo primerljivost dosežkov učencev različnih generacij. Naloga, v kateri so morali učenci utemeljiti, da je izhodiščno umetnostno besedilo pripovedno in da spada v sodobno književnost, je bila l. 2015 v rumenem območju. Tokrat je bila razdeljena na dva dela. Učenci so podobno uspešno rešili del naloge, v katerem so morali utemeljiti, da je izhodiščno besedilo pripovedno, nekoliko manj uspešno pa del, v katerem so morali utemeljiti, da spada v sodobno književnost. Tega dela naloge polovica učencev sploh ni reševala ali pa so odgovorili napačno. Vzrok za to je lahko dejstvo, da se literarnozgodovinska obdobja in smeri kot strokovni izrazi po UN obravnavajo v 9. razredu in učenci mogoče tega niso tako dobro usvojili zaradi pouka na daljavo. Leta 2015 je bila naloga, v kateri so morali učenci povezati avtorje z ustreznimi naslovi književnih besedil, v zelenem območju, tokrat pa v rumenem. Razliko v uspešnosti reševanja, čeprav ta ni velika, lahko povežemo s poukom na daljavo, saj se dva od omenjenih avtorjev v nalogi in nekatera navedena besedila (Primož Trubar in Ivan Cankar; *Zdravljica, Bobi*) po UN obravnavajo v 9. razredu.

Sidrna naloga v II. delu preizkusa je bila povezana z izvorom dane besede, tj. učenci so morali presoditi, ali je beseda *vizija* domača. Ta naloga je bila tako l. 2018 kot letos v rdečem območju.

Naloge, povezane z vsebinami, ki se po UN obravnavajo v 9. razredu, so učenci reševali različno uspešno. Mednje spadata dve od že omenjenih sidrnih nalog, poleg teh pa še naloga, s katero smo spraševali po temi umetnostnega besedila, in naloga, v kateri so morali učenci prepoznati razliko med pripovedovalcem in avtorjem besedila. Temo so uspešno prepoznali (naloga je v rumenem območju), naloga o pripovedovalcu pa je bila za učence nekoliko zahtevnejša (je v rdečem območju). Najbolj izstopa naloga ob neumetnostnem besedilu, ki je bila povezana s členkom (je v območju nad modrim). Neuspešno reševanje te naloge lahko povežemo s tem, da se členek po UN obravnava v 9. razredu in da učenci zaradi poučevanja na daljavo te vsebine niso (dobro) usvojili.

Težko sodimo, ali so bili cilji, ki so jih posamezne naloge preverjale, obravnavani pri pouku na daljavo glede na priporočila v digitaliziranem UN in ali se to pozna pri dosežkih. V digitaliziranem UN so bili namreč označeni določeni cilji in vsebine ter z njimi povezani deli besedila v didaktičnih priporočilih, standardi pa ne. Slednji so povezani z ocenjevanjem in jih zato pri pouku ni bilo dopustno izpuščati. Preizkus iz slovenščine pa preverja dosežene standarde.

Glede na rezultate preizkusa predlagamo, da bi učitelji posvečali pozornost razvijanju skladske zmožnosti, in sicer smiselni uporabi ustreznih oblik težjih oblikoslovnih primerov in zgradbi večstavčne povedi (kot se je pokazalo, so imeli učenci težave pri vstavljanju ustrezne oblike glagola *moči* in pri določanju odvisnika), ter razvijanju slogovne zmožnosti, seveda vse v povezavi z razumevanjem in razčlenbo sprejetih besedil. Pri pouku je smiselno učence navajati na učinkovito rabo slovarjev tako rekoč kadarkoli, ne le pri urah, ki so namenjene izključno obravnavi slovarjev v 7. razredu. Pri pouku književnosti predlagamo spodbujanje poustvarjanja besedil oz. pretvarjanja (delov) besedil iz ene zvrsti v drugo in spodbujanje učencev k temu, da znajo svoje odgovore tudi ustrezno utemeljiti oz. pojasniti in da nadgradijo svoje temeljno znanje v različnih novih okoliščinah. Tako pri pouku jezika kot pri pouku književnosti naj učitelji spodbujajo učence k branju in tvorjenju raznovrstnih besedil in naj vztrajajo pri tem, da so učenci pozorni na jezikovno pravilnost besedil, ki jih tvorijo.

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 9. razred

I. del, umetnostno besedilo: Smiljan Rozman: *Ta glavna Urša*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985. 218–221.

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1 a (sidrna naloga)	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– pozna , razume in uporablja literarnovedne izraze (UN, str. 63) – sintetizira spoznanja o besedilu (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	pripovedništvo (6. r., UN, str. 32)	znanje razumevanje	rumeno
1 b (sidrna naloga)	1	USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– pozna , razume in uporablja literarnovedne izraze (UN, str. 63) – besedila uvrsti v časovni okvir njihovega nastanka in utemelji svojo izbiro (UN, str. 60)	sodobna književnost (9. r., UN, str. 46)	znanje razumevanje	rdeče
2	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje teme književnega besedila	– določi temo književnega besedila (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)		razumevanje	rumeno
3	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	– loči glavno književno osebo in stranske (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)	književna oseba (glavna, stranska) (5. r., UN, str. 31)	analiza	modro
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	
4	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	– izrazi svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje posameznih prvin besedila (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		analiza	rdeče
5	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST loči avtorja UB od pripovedovalca	– imenuje avtorja , prepozna in poimenuje prvoosebnega pripovedovalca (9. r.) (UN, str. 61)		znanje razumevanje	rdeče
6	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	– razloži dane frazeme iz besedila (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		razumevanje	rumeno
7 a	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST doživljanje, razumevanje in vrednotenje poezije	– v pesmi najde pesniško sredstvo (primero, inverzijo) in ga poimenuje (7., 8., 9. r.) (UN, str. 62) – najde in poimenuje ponavljanje (6. r.) (UN, str. 56) – prepozna rimo (7., 8., 9. r.) (UN, str. 62)	primera (8. r., UN, str. 46) inverzija (7. r., UN, str. 46) ponavljanje (6. r., UN, str. 32) rima (2. r., UN, str. 19)	znanje uporaba	modro
7 b	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST doživljanje, razumevanje in vrednotenje poezije	– predstavi vlogo pesniških sredstev (primera, ponavljanje, rima, inverzija) (7., 8., 9. razred) (UN, str. 62)		znanje razumevanje	nad modrim

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
8	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da: – povzame sporočilo književnega besedila (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)		razumevanje	nad modrim
9 A	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje dramatike	– s (po)ustvarjalnim tvorjenjem pokaže zmožnost doživljanja in razumevanja dramskih besedil ter poznavanje značilnosti dramskih besedil (7., 8., 9. r.) (UN, str. 62)		uporaba	rdeče
9 B	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje dramatike	– v besedilu loči govorico oseb od odrskih navodil (7., 8., 9. r.) (UN, str. 62)	dialog/dvogovor odrski navodila (8. r., UN, str. 46)	uporaba	rdeče
9 C	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	modro
10 A	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje proze	– opiše izbrano književno osebo , predstavi njen značaj in njeno ravnanje (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)		sinteza vrednotenje	modro
10 B	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	modro
11 (sidrna naloga)	2	USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA	– pozna umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev (7., 8., 9. r.) (UN, str. 63)	Anton Tomaž Linhart, France Prešeren, Janko Kersnik (8. r., UN, str. 47) Primož Trubar, Ivan Cankar (9. r., UN, str. 47)	znanje	rumeno
SKUPAJ	22					

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 9. razred

II. del, neumetnostno besedilo: Peter Grum: *Ludwig van Beethoven – dramatični »tonski pesnik«* (Prirejeno po: PIL, februar 2020, str. 41–49.)

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– določi okoliščine nastanka sprejetega besedila (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)		znanje	modro
2	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke in logična razmerja med njimi (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	nad modrim
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	
3 a	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– določi okoliščine nastanka sprejetega besedila in pove, iz katerih prvin besedila jih je prepoznal (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)		razumevanje	modro
3 b	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– določi sporočevalčev namen (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	rumeno
4	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	rdeče
5	2	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke in logična razmerja med njimi (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	rumeno
6	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	rdeče
7	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke in logična razmerja med njimi (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		uporaba	rumeno
8	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA razumevanje prebranega besedila	– strukturirano povzame bistvene podatke in logična razmerja med njimi (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		uporaba	rdeče
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	
9	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– danim besedam, besednim zvezam določi slogovno vrednost (8., 9. r.) (UN, str. 59)		razumevanje	nad modrim

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard znanja	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:			
10 a	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	– k danim besedam doda njihove knjižne sopomenke (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		znanje	rdeče
10 b (sidrna naloga)	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– danim besedam iz besedila določi izvirne lastnosti in pri tem uporablja jezikoslovne izraze (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	domača beseda (8. r., UN, str. 39)	znanje uporaba	rdeče
11 a	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	– zna uporabljati slovarske priročnike (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		znanje uporaba	nad modrim
11 b	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	– v besedilu slogovno zaznamovane besede, besedne zveze zamenja z nezaznamovanimi (8., 9. r.) (UN, str. 59)	slogovno zaznamovana beseda (8. r., UN, str. 39)	razumevanje	nad modrim
12 a	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– dopolni enostavno poved s pomensko in oblikovno ustreznimi deli (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)	glagol (6. r., UN, str. 25)	uporaba	rdeče
12 b	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– dopolni enostavno poved s pomensko in oblikovno ustreznimi deli (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)	glagol (6. r., UN, str. 25)	uporaba	zeleno
13 a	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– razume, uporablja in ponazori jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)	sopomenka, protipomenka, podpomenka, nadpomenka (5. r., UN, str. 25) členek (9. razred, UN, str. 39)	znanje	nad modrim
13 b	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– dane besede iz besedila uvrsti v besedne vrste (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	samostalni, pridevnik, besedna družina (5. razred, UN, str. 25)	znanje	rdeče
14 a	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– razume jezikoslovne izraze (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	stavek (7. r., UN, str. 38) poved (4. r., UN, str. 25)	znanje	zeleno
14 b	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– vpraša po danih delih povedi ter tvori pomensko in oblikovno ustrezne vprašalne povedi (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		razumevanje	modro
14 c	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	– določi vrsto odvisnika (8., 9. r.) (UN, str. 60)	vzročni odvisnik (8. r., UN, str. 39) namerni odvisnik (8. r., UN, str. 39) dopustni odvisnik (8. r., UN, str. 39) pogojni odvisnik (8. r., UN, str. 39)	znanje	modro
15 a	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– dopolni dvostavčne povedi s pomensko in oblikovno ustreznimi deli (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		uporaba	zeleno
15 b	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – skladijska	– dopolni dvostavčne povedi s pomensko in oblikovno ustreznimi deli (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		uporaba	zeleno

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard znanja	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:			
16 A	4	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA tvorjenje besedila	– tvori (piše) ustrezno, smiselno, razumljivo besedilo, skladno z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		sinteza vrednotenje	rdeče
16 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	– slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		znanje uporaba	modro
SKUPAJ	32					

PRILOGA

I. DEL

Smiljan Rozman

TA GLAVNA URŠA

»Zanimivo, zanimivo.« Dedek si je vihal mornariške brke. Položil je roko na rame Jakovega očeta: »Imam prošnjo!«

»Na dan z besedo,« ga je spodbudil Jakov oče.

»Iz srca bi si želel, da bi mi naslikali moj nekdanji rušilec*.«

Jakov oče je razširil roke: »Oh, Franc, z veseljem. To mi bo v veliko čast.«

»Imam povečano fotografijo.«

»Potem bo to še lažje.«

Dedek je dahnil, kot bi se mu s srca odvalil težak kamen. Šaril je s pogledom po prostoru in pristal na harmoniki. Pokazal je z desno nanjo: »Tudi igrate?«

»Da, tako za zabavo. Včasih me povabijo tudi na kakšno svatbo v predmestje.«

»Ah, zanimivo, zanimivo!« Dedek je bil tega dne ob vsaki stvari navdušen. Sicer pa so se presenečenja res vrstila drugo za drugim.

»Bi zaigrali katero?« Dedek se je nalahno priklonil, kot bi prosil Jakovega očeta za ples.

Res mi je šlo na smeh.

Jaka se je tiho primaknil k meni, me dregnil v rebra in se zarežal skozi svoje grablje.

Hotela sem mu pokazati jezik, vendar se mi ni posrečilo. Ustnice so se mi kar same razlezele v smeh.

Jakov oče si je obesil na ramena harmoniko in s prsti preletel po tipkah, da je bil prostor nenadoma poln prepletajočih se zvokov.

Dedek je zadovoljno pokimal in sedel na bližnji stol.

Jakov oče je raztegnil meh. Zvoki so se odbijali od obokov in polnili prostor z nežnimi melodijami valčka.

Vrata so se odprla na stežaj in napolnila s sošolci, ki so se žarečih oči zazrli v Jakovega očeta. Ta jim je smeje pokimal, glavo naslonil na levo ramo in zapel z zvonkim, nekoliko hripavim glasom:

*»Kot češnja na veji, ki spomladi žari,
kot roža v polju, ki poleti cveti,
so tvoja usta, so tvoje oči,
vse to, vse to si ti.*

*Kot ogenj v kresu, ki v noči gori,
kot praprot ob kresu, ki v gozdu dehti,
in maline v poletju, rdeče kot kri,
vse to, vse to si ti.*

*Zato daj mi roko, me objemi mehko,
ves svet je prelep, povsod je lepo.
Zato daj mi roko, me objemi mehko,
ves svet je prelep, povsod je lepo.«*

* rušilec – hitra vojna ladja

Jakov oče je znova zategnil meh v melodijo in po nekaj taktih končal. Najprej se je čez prostor razlila tišina, potem pa se je v tišino zasekalo noro ploskanje in vpitje mojih sošolcev.

Jakov oče pa se je priklanjal, kot bi bil na odru, na pravi predstavi. Ko se je ploskanje uneslo, je dedek vstal, stopil k Jakovemu očetu in mu z obema rokama krepko stisnil desnico.

»Nepozabno, nepozabno!« je ponavljal. »Prisrčna hvala!«

»Malenkost, malenkost!« se je branil Jakov oče.

»Kako lepa pesmica!« sem dahnila in pozabila, da ob meni stoji Jaka.

»Oče jo je sam spesnil. Ima še bolj zabavne, take za Pavliho^{**}.«

»Za Pavliho?«

»Ja, take smešne,« mi je razlagal Jaka. In to z resnim glasom. Tako da nisem vedela, ali govori resno ali se šali. »Veš, v POKAŽI, KAJ ZNAŠ^{***} je dobil celo nagrado.«

»Kaj praviš na to?« sem vprašala svoj Glas.

»Težavno je odgovoriti,« je priznal moj Glas. »Toda Jakov oče je veseljak in lahko mu verjameš.«

»Prav, poslušala te bom,« sem odvrnila. Potem sem se obrnila k Jaku, ki se je pačil sošolcem, stoječim pred odprtimi vrati. Potegnila sem ga za rokav. »Jaka!«

»Da?«

»Pa ti, kaj pesniš?«

»Saj nisem punca.«

»Tvoj oče tudi ni punca.«

»Že, ampak rekel sem ti. Moj oče kuje smešne verze, le od časa do časa naredi kaj takega, kar si pravkar slišala.«

»Jaz pa pesnim,« se mi je zareklo. Najraje bi se udarila po glavi.

Glas pa: »Na, zdaj boš nekaj slišala.«

(Odlomek.)

(Smiljan Rozman, Ta glavna Urša, Mladinska knjiga, 1985, str. 218–221.)

^{**} Pavliha – nekdanji humoristični časopis

^{***} POKAŽI, KAJ ZNAŠ – zabavna oddaja

II. DEL

LUDWIG VAN BEETHOVEN – DRAMATIČNI »TONSKI PESNIK«

Veselošolci ste zagotovo že slišali za Beethovna. Morda se sprašujete, ali ni to skladatelj, ki je ime dobil po psu bernardincu iz serije filmov. V nemško govorečih deželah so ga poimenovali »tonski pesnik« (Tondichter), saj glasba zanj ni bila le zabavna igra tonov, ampak globoka osebna izpoved in tonska govorica. Navkljub tragični življenjski usodi nam njegova dela govorijo o veselju in ljubezni do življenja in narave ter o viziji bratstva med ljudmi. Glasbeno dediščino stilov in zvrsti klasicističnih* predhodnikov je genialno preoblikoval in s svojimi stvaritvami postavil zglede za skladatelje obdobja romantizma. Velja za najpogostejše izvajanega inštrumentalnega skladatelja vseh časov in je avtor evropske himne. V letu 2020 praznujemo 250. obletnico njegovega rojstva, zato se bomo v nadaljevanju seznanili s skladateljevim življenjem in delom ter z glasbenim svetom njegovega časa. Vi pa ne zamudite priložnosti, da obiščete katerega od mnogih koncertov v »Beethovnovem letu«.

OČETOVA ŽELJA: IMETI »ČUDEŽNEGA OTROKA«

Beethoven se je rodil 16. decembra 1770 v nemškem mestu Bonn, ki leži ob reki Ren. Oče Johann je bil glasbenik, pevec v dvornem ansamblu, dedek pa vodja glasbenikov na knežjem dvoru. Po zgledu mladega Mozarta je tudi Ludwigov oče želel vzgojiti čudežnega dečka, ki bi družino rešil finančnih skrbi, zato je začel sina že v rosnih letih glasbeno poučevati. A očetove učne metode so bile zelo krute in nasilne in načrt mu ni povsem uspel. Ludwig je moral sredi noči večkrat vstati, da bi vadil klavir. Le po čudežu se mu glasba ni uprla. Oče ga je kot malo čudo hotel predstaviti bogatemu občinstvu na koncertih. Navedel je, da je sin dve leti mlajši, kot je bil v resnici, da bi požel več občudovanja.

* klasicističen – nanašajoč se na evropsko umetnostno smer od 17. do 19. stoletja, ki posnema staro grško in rimsko umetnost

GLASBENO ŠOLANJE

V času Beethovnovne mladosti otroci še niso pridobivali glasbenega znanja v javnih glasbenih šolah. Premožnejše družine so plačevale glasbene učitelje za pouk na domu. Revnejši otroci so imeli ponekod možnost, da so si bivanje in šolanje v cerkvenih zavodih prislužili z glasbenim sodelovanjem pri obredih. Pri tem so pridobili osnovna teoretična in izvajalska glasbena znanja. Otroci iz glasbenih družin, tak je bil tudi Ludwig, so bili prvega glasbenega pouka deležni od svojih očetov. Kasneje so se obrti/umetnosti učili pri kakšnem bolj uveljavljenem skladatelju. V Beethovnovem primeru je bil to v domačem mestu najprej dvorni organist C. G. Neefe, ki mu je omogočil študirati glasbo J. S. Bacha. Ta je Ludwiga globoko očarala. O baročnem vzorniku je izrekel misel: »*Ne Potok (nem. Bach), ampak Morje bi se moral imenovati.*«

UČITELJ JOSEPH HAYDN

Pri sedemnajstih letih je dobil Beethoven možnost, da bi pouk nadaljeval na Dunaju pri Mozartu. Žal se je moral zaradi bolne matere že po dveh tednih vrniti domov. Zato je več Mozartovega znanja usvojil ob lastnem študiju njegovih skladb kot osebno iz ust starejšega genialnega kolega. Pri enaindvajsetih letih se je Beethoven vrnil na Dunaj, da bi študiral pri »očku« Haydnu, ki je takrat s koncertnima turnejama po Angliji doživljal svoje največje uspehe. Beethoven je očitno menil, da stari skladatelj svojega znanja ni delil dovolj radodarno, zato se je na skrivaj, da Haydna ne bi užalil, učil še pri drugih dunajskih učiteljih. Ostal je na Dunaju in se ni več vrnil v rojstno mesto.

TRAGIČNA IZGUBA SLUHA

Po letu 1796 se je začel Beethovenu, verjetno zaradi ene od prebolelih otroških bolezni, sluh močno slabšati. Najprej mu je le občasno šumelo v ušesih, postopno pa je slišal vedno manj. Po letu 1820 ni slišal praktično ničesar. Pri 44 letih je moral nehati nastopati, sporazumeval se je s sporočili v beležnici in s širšo publiko z glasbo. Njegovi sogovorniki so morali kričati, da bi jih lahko razumel, in za boljšo komunikacijo je uporabljal različne »ušesne trobente«.

BEETHOVNOVA OSEBNOST

Čeprav je v starejših letih dajal vtis ljudomrzneža, je bil v svojem bistvu velik humanist**. Njegov družinski čut se je pokazal že v mladosti, ko je še mladoleten namesto zapitega očeta prevzel skrb za družino in mlajša brata. Težilo ga je, ker se mu je zaradi igre usode značaj spremenil, okolica pa tega ni razumevajoče sprejela.

(Prirejeno po: Peter Grum, Ludwig van Beethoven – dramatični »tonski pesnik«, Vesela šola, PIL, februar 2020, str. 41–49.)

** humanist – človek, čigar nazori temeljijo na spoštovanju človeškega dostojanstva in skrbi za človeka

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Smiljana Rozmana *Ta glavna Urša*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Utemelji trditvi.

1. a) Izhodiščno besedilo je pripovedno.

(1 točka)

1. b) Izhodiščno besedilo sodi v sodobno književnost.

(1 točka)

2. O kom ali o čem predvsem govori besedilo? Obkroži.

- A O dedku in njegovem nekdanjem rušilcu.
- B O Jaku in njegovih hrupnih odzivih.
- C O Jakovem očetu in pripovedovalkinih občutkih.
- Č O pripovedovalki in njenem Glasu.

(1 točka)

3. Katera je glavna oseba v odlomku? V obliki povedi pojasni svojo odločitev.

(2 točki)

4. Pripovedovalka se pogovarja z Glasom. Kakšno vlogo ima Glas v izhodiščnem besedilu?

(1 točka)

5. Ali sta pripovedovalka in avtor ista oseba? Utemelji.

(1 točka)

6. Kaj pomeni podčrtana besedna zveza? Pojasni s svojimi besedami.

Dedek je dahn timer, kot bi se mu s srca odvalil težak kamen.

(1 točka)

7. Preberi izpisani del pesmi.

*Kot ogenj v kresu, ki v noči gori,
kot praprot ob kresu, ki v gozdu dehti,
in maline v poletju, rdeče kot kri,
vse to, vse to si ti.*

7. a) Izpiši dve različni pesniški sredstvi in ju poimenuj.

	Pesniško sredstvo	Poimenovanje
1.		
2.		

(2 točki)

7. b) Pojasni njuno vlogo v besedilu.

1. pesniško sredstvo: _____

2. pesniško sredstvo: _____

(2 točki)

8. Preberi.

*»Pa ti, kaj pesniš?«
»Saj nisem punca.«
»Tvoj oče tudi ni punca.«
»Že, ampak rekel sem ti. Moj oče kuje smešne verze, le od časa do časa naredi kaj takega, kar si pravkar slišala.«*

Kaj je hotel povedati Jaka? Obkroži.

- A Da punce ne pesnijo pravih pesmi.
- B Da punce pesnijo smešne pesmi.
- C Da je ponosen na očetove pesmi.
- Č Da mu je neprijetno zaradi očetove pesmi.

(1 točka)

9. Preberi.

Potem sem se obrnila k Jaku, ki se je pačil sošolcem. Potegnila sem ga za rokav.

»Jaka!«

»Da?«

»Pa ti, kaj pesniš?«

Odlomek preoblikuj v dramsko besedilo. Dramsko besedilo naj glede na dogajanje vsebuje vsaj dve ustrezni navodili za igranje.

A	B	C
1	2	1

10. Napiši zaokroženo besedilo in v njem predstavi Jakovega očeta. Navedi dve njegovi lastnosti. Utemelji ju z dejanji v izhodiščnem besedilu.

A	B
2	1

11. Poveži avtorja z naslovom književnega besedila. Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

Primož Trubar _____	1 Bobi
Anton Tomaž Linhart _____	2 Zdravljica
France Prešeren _____	3 Martin Krpan
Janko Kersnik _____	4 Katekizem in Abecednik
Ivan Cankar _____	5 Mačkova očeta
	6 Županova Micka

(2 točki)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Petra Gruma *Ludwig van Beethoven – dramatični »tonski pesnik«*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Preberi trditve o izhodiščnem besedilu. Če je trditev pravilna, na črtico napiši P, če je trditev nepravilna, napiši N.

Izhodiščno besedilo je povzeto po spletnem viru. _____

Izhodiščno besedilo ima znan čas nastanka. _____

Izhodiščno besedilo ima znanega avtorja. _____

(1 točka)

2. Ali se lahko odzovemo vabilu na koncerte ob Beethovnovem letu? Pojasni v obliki povedi.

(2 točki)

3. a) Izpiši dva primera, iz katerih lahko razberemo, koga avtor izhodiščnega besedila nagovarja v prvem okvirčku.

(1 točka)

3. b) S katerim namenom avtor nagovarja bralce?

(1 točka)

4. Katere **tri** podatke o Beethovnu izvemo iz izhodiščnega besedila? Obkroži.

- A O njegovem rojstvu.
- B O starosti bratov.
- C O materinem stanu.
- Č O izgubi sluha.
- D O njegovem vzorniku.
- E O njegovih prijateljih.

(1 točka)

5. Kako je Beethoven povezan z zapisanimi osebami oziroma kraji? Dopolni preglednico.

Bonn	
C. G. Neefe	
Dunaj	
Mozart	
Bach	

(2 točki)

6. V izhodiščnem besedilu sta omenjeni dve glasbeni obdobji, s katerima je povezan Ludwig van Beethoven. Navedi ju.

(1 točka)

7. Zakaj je Ludwig van Beethoven v naslovu poimenovan z besedno zvezo »*tonski pesnik*«? Pojasni.

(1 točka)

8. Skladatelj oče je želel vzgojiti čudežnega dečka. Kaj je delal, da bi to dosegel? Navedi dva primera. Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

9. Napiši, zakaj so besede »tonski pesnik«, v »Beethovnovem letu«, »očku« Haydnu, »ušesne trobente« napisane v narekovajih.

(1 točka)

10. Preberi poved.

Navkljub tragični življenjski usodi nam njegova dela govorijo o veselju in ljubezni do življenja in narave ter o viziji bratstva med ljudmi.

10. a) S katero besedo bi lahko zamenjali podčrtano besedo? Obkroži.

- A Pojav.
- B Predstava.
- C Privid.
- Č Prikazen.

(1 točka)

10. b) Ali je beseda *vizija* domača beseda? Pojasni.

(1 točka)

11. Preberi poved iz izhodiščnega besedila in slovarski sestavek.

Po zgledu mladega Mozarta je tudi Ludwigov oče želel vzgojiti čudežnega dečka, ki bi družino rešil finančnih skrbi, zato je začel sina že v rosnih letih glasbeno poučevati.

čudežen -žna -o prid. (ū)

1. nanašajoč se na čudež: čudežno ozdravljenje / ekspr. kakšna čudežna rešitev iz brezupnega položaja / čudežni svet pravljič

// *ki ima nenavadne, izredne lastnosti:* čudežna palica, ptica / ekspr. čudežni otrok *otrok, ki že zelo zgodaj pokaže nadpovprečno nadarjenost*

2. pesn. nenavadno, izredno lep: doživljati čudežno ljubezen; njen obraz se je svetil kakor ožarjen od čudežne notranje luči; čudežna lepota, milina

11. a) Iz slovarskega sestavka izpiši razlago, ki najbolj ustreza pomenu podčrtane besedne zveze.

(1 točka)

11. b) Podčrtano besedno zvezo v povedi zamenjaj s slogovno nezaznamovano.

(1 točka)

12. V vsako od spodnjih povedi vstavi pravilno obliko ustreznega glagola.

12. a) Pri 44 letih Ludwig van Beethoven ni _____ (moči/morati) več nastopati, saj ni slišal praktično ničesar.

(1 točka)

12. b) Če je hotel kaj slišati, je _____ (moči/morati) uporabljati različne »ušesne trobente«.

(1 točka)

13. Preberi poved.

Njegov družinski čut se je pokazal že v mladosti, ko je še mladoleten namesto zapitega očeta prevzel skrb za družino in mlajša brata.

13. a) V katerem pomenskem razmerju sta členka v izpisani povedi? Obkroži.

- A Členka sta v protipomenskem razmerju.
- B Členka sta v sopomenskem razmerju.
- C Členka sta v nadpomenskem/podpomenskem razmerju.

(1 točka)

13. b) Iz povedi izpiši pridevnik in samostalnik, ki spadata v isto besedno družino. Vsakega napiši na ustrezno črto.

Pridevnik: _____

Samostalnik: _____

(1 točka)

14. Preberi poved.

Ludwig je moral sredi noči večkrat vstati, da bi vadil klavir.

14. a) Koliko stavkov je v dani povedi?

(1 točka)

14. b) Vprašaj se po označenem delu povedi.

_____ ?

(1 točka)

14. c) Kaj je označeni del povedi? Obkroži.

- A Vzročni odvisnik.
- B Namerni odvisnik.
- C Dopustni odvisnik.
- Č Pogojni odvisnik.

(1 točka)

15. Osnovna stavka smiselno dopolni z drugim stavkom, tako da bosta povedi skladni z izhodiščnim besedilom.

15. a) Pri sedemnajstih letih je prekinil pouk na Dunaju, ker _____

_____ .

(1 točka)

15. b) Pri enaindvajsetih letih se je vrnil na Dunaj, saj _____

_____ .

(1 točka)

16. Na podlagi podatkov v izhodiščnem besedilu napiši zaokroženo besedilo in v njem predstavi:

- tri splošne podatke o skladateljevem življenju in delu,
- potek njegovega glasbenega izobraževanja in
- utemelji, zakaj v starejših letih nikakor ni bil ljudomrznež.

Pri pisanju lahko uporabiš samo podatke iz izhodiščnega besedila.

A	B
4	2
